

Ceny PRAEMIUM BOHEMIAE za zisk medailí v roce 2013

Bohumil Vybíral, Univerzita Hradec Králové

Každoročně dne 4. prosince se již stalo tradicí, že se na státním zámku Sychrov udělují nadační ceny PRAEMIUM BOHEMIAE. Tak tomu bylo i ve středu 4. 12. 2013, kdy se laureáty těchto cen stali studenti, medailisté ze světových středoškolských přírodovědných olympiád, konaných v roce 2013. Ceny od roku 2001 uděluje *Nadace Bohuslava Jana Horáčka Českému ráji* v den výročí narození svého zřizovatele B. J. Horáčka. Roku 2013 tedy proběhl již 13. ročník této významné a jedinečné akce na podporu rozvoje špičkového zájmu talentované mládeže o vědecký růst v přírodních vědách, matematice a informatice. Oceněno bylo 16 studentů a 2 studentky, kteří na mezinárodních (de facto světových) olympiádách ve fyzice, chemii, biologii, matematice, informatice a astronomii s astrofyzikou získali v roce 2013 celkem 19 medailí, z toho 1 zlatou, 7 stříbrných a 11 bronzových. Jeden student (Štěpán Šimsa) získal medaile dvě (zlatou v matematice a bronzovou v informatice) a obdržel tedy dvojitou cenu PRAEMIUM BOHEMIAE. Letošní hodnota ceny za zlatou medaili je 35 tisíc Kč, za stříbrnou 20 tisíc Kč a za bronzovou 15 tisíc Kč. Nadace tedy na odměnách studentům vyplatila 340 tisíc Kč a k tomu laureáti obdrželi medaile PRAEMIUM BOHEMIAE s vyrytým svým jménem: Šlo o 1 zlatou, 7 stříbrných a 10 bronzových medailí s diplomem. Za 13 ročníků bylo talentovaným studentům za příkladnou reprezentaci České republiky uděleno 277 cen PRAEMIUM BOHEMIAE v celkové výši 4 miliony 740 tisíc Kč.

Světové přírodovědné olympiády v roce 2013

Přírodovědné olympiády se konají zpravidla v červenci nebo srpnu (v délce trvání asi 7 až 9 dní) na různých místech světa. Zejména asijské státy vždy vítají tuto příležitost ke své mezinárodní prezentaci a ochotně pořádají tuto prestižní, avšak organizačně a finančně náročnou soutěž na svém území. V roce 2013 však místy pořádání dominovala Evropa (Dánsko, Rusko, Švýcarsko a Řecko), střední Amerika (Kolumbie) a Austrálie.

- **44. Mezinárodní fyzikální olympiáda** se konala v Dánsku, v Kodani, u příležitosti 100. výročí vypracování polokvantového modelu atomu vodíku Nielsem Bohrem. Zúčastnilo se jí 381 soutěžících z 83 států a teritorií pěti kontinentů. Pět českých reprezentantů přivezlo 1 stříbrnou a 2 bronzové medaile a 1 čestné uznání.
- **45. Mezinárodní chemická olympiáda** se konala v Rusku, na Lomonosovově univerzitě v Moskvě, za účasti 291 soutěžících ze 77 států a teritorií světa. Čtyřčlenná česká reprezentace získala 3 stříbrné a 1 bronzovou medaili.
- **24. Mezinárodní biologickou olympiádu** uspořádalo Švýcarsko v Bernu pro 240 soutěžících z 62 států a teritorií světa. Čtyři čeští reprezentanti přivezli 2 stříbrné a 2 bronzové medaile.
- Největší a nejstarší olympiádu – **54. Mezinárodní matematickou olympiádu** – uspořádala ve městech Barranquilla a Santa Marta Kolumbie za rekordní účasti 527 soutěžících z 97 států a teritorií pěti kontinentů. Šestičlenná česká reprezentace dosáhla mimořádného úspěchu ziskem 1 zlaté a 3 bronzových medailí a 2 čestných uznání.

- **25. Mezinárodní olympiáda v informatice** se konala v dálné Austrálii, ve městě Brisbane, za účasti 77 reprezentací s 299 soutěžícími. Čtyři čeští reprezentanti zde získali 2 bronzové medaile.
- Nejmladší z olympiád – **7. Mezinárodní olympiádu v astronomii a astrofyzice** – uspořádalo ve městě Volos Řecko za účasti 182 soutěžících z 35 nejvyspělejších států světa. Pětičlenná česká reprezentace přivezla 1 stříbrnou a 1 bronzovou medaili a 2 čestná uznání.

Čeští medailisté – laureáti PRAEMIUM BOHEMIAE

- **Fyzika – 44. MFO v Dánsku:** *Lubomír Grund* – stříbrná medaile, absolvent Gymnázia Ch. Dopplera v Praze, student MFF UK v Praze, • *Miroslav Hanzelka* – bronzová medaile, absolvent Gymnázia Jiřího Gutha Jarkovského v České Lípě, student FJFI ČVUT v Praze, • *Jiří Guth Jarkovský* – bronzová medaile, student Gymnázia v Českých Budějovicích, Jírovcova.
- **Chemie – 45. MChO v Rusku:** *Kamil Maršálek* – stříbrná medaile, absolvent Klvaňova Gymnázia v Kyjově, student PřF MU v Brně, • *Roman Beránek* – stříbrná medaile, absolvent SPŠ chemické v Brně, student PřF MU v Brně, • *Adam Přáda* – stříbrná medaile, student Gymnázia v Ostrově, • *Kryštof Březina* – bronzová medaile, student PORG – gymnázia v Praze.
- **Biologie – 24. MBO ve Švýcarsku:** *Magdalena Holcová* – stříbrná medaile, absolventka Gymnázia v Praze, Botičská, studentka PřF UK v Praze, • *Jan Petržílek* – stříbrná medaile, absolvent Gymnázia v Ústí n. Orlicí, student PřF UK v Praze, • *Anna Soldánová* – bronzová medaile, absolventka Gymnázia v Olomouci, Čajkovského, studentka PřF UK v Praze, • *Tomáš Zdobinský* – bronzová medaile, student Gymnázia v Praze, Budějovická.
- **Matematika – 54. MMO v Kolumbii:** *Štěpán Šimsa* – zlatá medaile, absolvent Gymnázia J. Jungmanna v Litoměřicích, student MFF UK v Praze, • *Michal Buráň* – bronzová medaile, absolvent Gymnázia J. A. Komenského v Uherském Brodě, student University of Cambridge, G. B., • *Mark Karpilovskij* – bronzová medaile, absolvent Gymnázia v Brně, tř. Kpt. Jaroše, student MFF UK v Praze, • *Radovan Švarc* – bronzová medaile, student Gymnázia v České Třebové.
- **Programování – 25. IOI v Austrálii:** *Štěpán Šimsa* (viz Matematika) – bronzová medaile, • *Martin Raszyk* – bronzová medaile, student Gymnázia v Karviné-Novém Městě, Mírová.
- **Astronomie a astrofyzika – 7. IOAA v Řecku:** *Lukáš Timko* – stříbrná medaile, absolvent Gymnázia Pierra de Coubertina v Táboře, student MFF UK v Praze, • *Ondřej Theiner* – bronzová medaile, student Gymnázia v Českých Budějovicích, Jírovcova.

Medailový úspěch těchto českých reprezentantů na uvedených mezinárodních olympiádách v roce 2013 byl dne 4. prosince 2013 zhodnocen cenami PRAEMIUM BOHEMIAE, diplomem a medailí z odpovídajícího kovu, tedy medailí zlatou stříbrnou či bronzovou.

Slavnost udílení cen

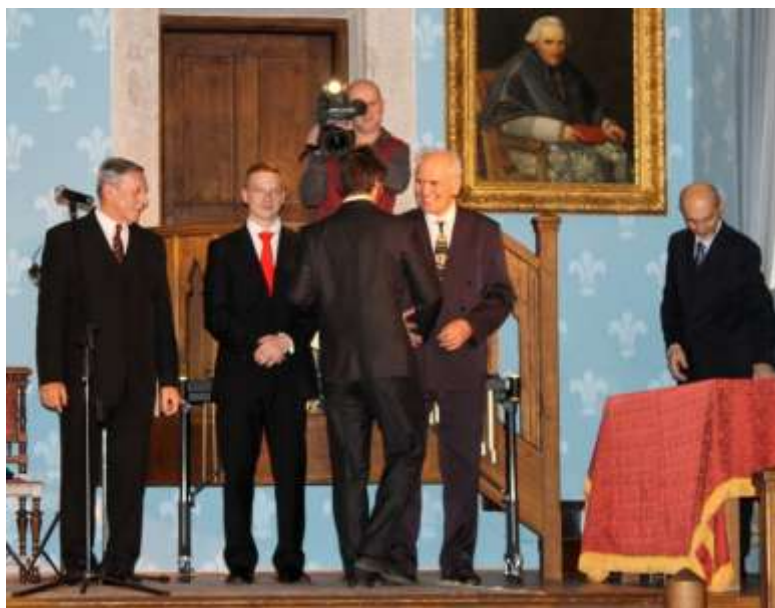
Vlastní slavnost udílení cen dne 4. prosince 2013 v zámeckém divadle na Sychrově měla důstojný a slavnostní průběh. Zúčastnili se nejen ocenění studenti a studentky s rodinným doprovodem, nýbrž i představitelé *Učené společnosti ČR* v čele s předsedou prof. ThDr. Petrem Pokorným, DrSc., představitelé *Akademie věd ČR* v čele s místopředsedou prof. Ing. Vladimírem Marečkem, DrSc., předseda *Jednoty českých matematiků a fyziků* RNDr. Josef Kubát, předseda *Astronomické společnosti ČR* RNDr. Jan Vondrák. Tito všichni představitelé vy-

stoupili s pozdravnými projevy. Dále byli účastní představitelé přírodovědných olympiád ČR, představitelé některých škol, předseda správní rady Nadace Mgr. František Horáček a členové správní a dozorčí rady Nadace a zástupci sdělovacích prostředků.

Mgr. Jaroslava Nývltová se svými žáky ze ZUŠ Karla Halíře ve Vrchlabí, foto B. Vybíral

Prof. Ing. Bohumil Vybíral, CSc. ve svém vystoupení seznámil přítomné s úspěchy jednotlivých českých reprezentací na světových přírodovědných olympiádách. Vyzvedl veliký talent studentů a zdůraznil, že pro jejich budoucí očekávané vědecké úspěchy bude nutné vyvinout i velkou soustavnou pracovitost, trpělivost a připravit se na to, že se dostaví i dílčí neúspěchy a neuznání. Poté předseda správní rady Mgr. František Horáček, Jan Horáček (člen správní rady a syn mecenáše) a prof. B. Vybíral předali studentům a studentkám ocenění. Za vyznamenané studenty poté promluvil Štěpán Šimsa, který získal nejvyšší ocenění. Slavnost moderovala Mgr. Jaroslava Nývltová, která rovněž spolu se svými žáky ze *Základní umělecké školy Karla Halíře* ve Vrchlabí, zajistila velmi pěkné hudební vystoupení v průběhu celé slavnosti. Reportáž o udílení cen PRAEMIUM BOHEMIAE 2013 zařadila do večerních *Událostí* Česká televize (viz Archiv ČT na webu [2]). Byl rovněž profesionálně pořizován videozáznam podstatných částí slavnosti a byly natočeny rozhovory s některými účastníky (videozáznam bude umístěn na internet, na stránkách *You Tube*).

Akt udílení cen PRAEMIUM BOHEMIAE 2013, zleva: F. Horáček, J. Horáček, student – fyzik L. Grund, B. Vybíral, L. Šubert (jednatel Nadace), foto J. Kříž

Z děkovného projevu laureáta ceny PRAEMIUM BOHEMIAE matematika a informatika Štěpána Šimsy, nyní studenta MFF UK v Praze:

„Vážím si toho, že jsem dostal možnost jménem studentů promluvit k přítomným. Nejdříve bych chtěl poděkovat všem, díky kterým tu dnes můžeme být. V první řadě to jsou naši partneři, kamarádi a rodiny. Zejména pak naši rodiče, kteří nám poskytli důležité zázemí, podporu psychickou i finanční a kteří s námi prožívali celé naše soutěžní zápolení. Dále jsou to naše školy a naši učitelé, kteří nás podporovali v naší snaze uspět a pomáhali nám skloubit přípravu na olympiády se studiem. Nesmíme rovněž zapomenout na organizátory olympiád, bez kterých bychom vůbec nemohli soutěžit. A samozřejmě naše poděkování patří také zakladateli nadace, panu Bohuslavu Janu Horáčkovi a všem, kteří se o Nadaci starají a díky nimž se celá dnešní akce může uskutečnit.

A za co vůbec děkujeme? Především za to, že jsme se mohli zúčastnit mezinárodních olympiád, které pro nás byly neopakovatelnou zkušeností. Poznali jsme odlišné kultury, nové kamarády ze všech koutů světa a podívali jsme se do míst, na která se možná už nikdy nepodíváme. Také jsme si vyzkoušeli, jaké je to reprezentovat Českou republiku. Jsem přesvědčen, že každý z nás měl ze své medaile upřímnou radost nejen proto, že to je veliký osobní úspěch, ale i proto, že jeho prostřednictvím Česká republika ukázala, že přestože jsme malým státem, tak se ve světě neztratíme. Myslím, že všichni, kteří jsme tady, jsme prokázali, že jsme schopní něčeho dosáhnout. Proto doufám, že finanční odměnu, kterou dostaneme, využijeme k tomu, abychom poctivě pokračovali ve studiu. Ti, kteří ještě neopustili střední školu, budou nadále reprezentovat Českou republiku. A konečně jednou, až budeme mít studia za sebou, tak snad ukážeme, že jsme nabytou podporu nepromrhali a vrátíme ji i s úroky České republice ať už jako vědci nebo aktivní a schopní pracovníci na jiných pozicích. Nakonec chci popřát studentům, kteří budou v příštích letech soutěžit, aby byli ještě úspěšnější než my letos. Rovněž, aby ministerstvo školství neotálelo s proplácením cest na mezinárodní olympiády a studenti tak měli jistotu, že republika tuto reprezentaci umožní a váží si ji.“

Bohuslav Jan Horáček

Zakladatelem Nadace a zřizovatelem a donátorem ceny PRAEMIUM BOHEMIAE je podnikatel, filantrop a mecenáš Ing. Bohuslav Jan Horáček (1924 – 2002), který pochází z Českého ráje (z Radvánovic u Turnova). Měl velmi těžké dětství a mládí, problémy a věznění za Protektorátu i po puči v Únoru 1948. Proto se po absolvování Vysoké školy obchodní v Praze roku 1949 rozhodl emigrovat do Německa. Zde nejprve podnikal v bižutérii a zlatnictví. Později se orientoval na turismus na Kanárských ostrovech, kde vybudoval řetězec hotelů. Hotely v devadesátých letech postupně prodal a z výtěžku se rozhodl nezištně podporovat nejprve rozvoj Českého ráje a od roku 2000 rozvoj vědy a umění v České republice formou nadačních cen PRAEMIUM BOHEMIAE. Plný rozvoj této aktivity a přesun potřebných finančních prostředků překazila jeho náhlá smrt roku 2002. V současné době zůstalo udělování „jen malých“ cen, udělovaných talentovaným studentům, nositelům medailí ze světových přírodovědných olympiád.

Bohuslav J. Horáček se účastnil roku 2001 jen prvního ročníku udílení cen PRAEMIUM BOHEMIAE. O tom mj. svědčí jedinečný videozáznam z internetového archivu *Euscreen Beta* – viz [3]. Souhrnné pojednání o životě B. J. Horáčka, o jeho mecenášských aktivitách v Českém ráji a o udílení cen PRAEMIUM BOHEMIAE v letech 2001 – 2012 podává článek [4].

Studenti ocenění PRAEMIUM BOHEMIAE 2013 (zde 14 z 18), vpravo B. Vybíral, organizátor akce, foto J. Kříž

Zdroje

- [1] Vybíral, B.: PRAEMIUM BOHEMIAE 2013. Vydala Nadace B. Jana Horáčka Českému ráji, Turnov 2013, 20 s.
- [2] *Události* na ČT 1 a 24 dne 5. 12. 2013 (43. až 45. min. záznamu): dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/213411000101205/>)
- [3] Internetový archiv *Euscreen Beta*: dostupné z http://euscreen.eu/play.jsp?id=EUS_B680B46FFCCA4861AB3F0B5EAD212A82
- [4] Vybíral, B.: PRAEMIUM BOHEMIAE – neobyčejný příklad mecenášství. *Vesmír* **72** (2013/7-8), s. 392-396.